

De gamle platter fortæller – 26.

DAGBLADETS navnkundige journalist, salige Arne Jensen, skrev i starten af 1970'erne artikelserien "De gamle platter fortæller" om kongeskiverne fra Roskilde og Omegns Fugleskydningsselskab. Det blev til i alt 75 artikler, der blev bragt i DAGBLADET i 1972/73. Enkelte af artiklerne blev gengivet op til fugleskydningsselskabets 200 års jubilæum i 1987.

Som en markering af fugleskydningsselskabets 225 års jubilæum, den 28. august 2012, bliver Arne Jensens artikler nu genudgivet. I nogle tilfælde er historien eller ny viden løbet fra artiklerne, men i respekt for Arne Jensen, bliver alle artiklerne bragt, som de i sin tid blev skrevet af den lune journalist. Bortset fra justeringer af diverse trykfejl, er der ikke rettet et komma i Arne Jensens artikler. For at artiklerne til stadighed kan have et opdateret og korrekt indhold i forhold til nutidens læsere, vil der dog i de fleste tilfælde være tilføjet et supplerende efterskrift til de gamle artikler.

Skulle disse tilføjelser eller korrektioner være mangelfulde eller utilstrækkelige, vil det være meget interessant hvis DAGBLADETS læsere kan supplere.

Foruden de gamle artikler, har redaktøren på fugleskydningsselskabets hjemmeside, Henrik Brandt, i samarbejde med redaktionsleder på DAGBLADET Lars Ahn Pedersen forøget serien med yderligere 25 artikler. De 100 artikler vil blive bragt i DAGBLADET i de 100 lørdagsaviser der ligger op til jubilæumsdagen.

Fugleskydningsselskabet officielle betegnelse for de gamle klenodier er "skiver", men i fortsat respekt for Arne Jensens ordvalg, vil vi her bibeholde den oprindelige overskrift.

Interesserede læsere kan læse meget mere om det gamle selskab på www.roskildefugleskydning.dk.

En festdag for hele byen

Fugleskydning ved Roskilde Fjord for halvandet hundrede år siden

Roskilde og Omegns Fugleskydningsselskab har gennem sine 185 år haft en temmelig omtumlet tilværelse med den årlige fugleskydning adskillige steder i byen.

I den længste tid holdt man til på den nu for længst forsvundne restaurant "Børsen" ved fjorden, hvorfra motivet til denne uges platte er hentet. Den er udført på bestilling af kancelliråd, rådmænd Anders Pilegaard Jensen, der blev fuglekonge i 1840, og den viser skydepladsen ved havnen mod Sct. Jørgensbjerg kirke. På rammen står "Ved Heerings skud". Der er formentlig tale om byskriverfuldmægtig Herluf Trolle Heering, der blev fuglekonge i 1828, og som vi tidligere har omtalt.

Om Anders Pilegaard Jensen ved man ikke meget, udover at han døde i Roskilde 10. maj 1851 i en alder af 62 år.

*

Men til gengæld er der fra tidligere slægter bevaret meget om fugleskydningen på "Børsen", og lad derfor denne artikel fortælle om disse festlige stunde. Allerede i 1783, fire før fugleskydningsselskabet stiftedes, blev der til Lindberg, der – som det hedder i et gammelt dokument – boede i "det saakaldte Børs ved Fjorden", rettet en henvendelse fra indvånere i Roskilde by, der "var bleven foreenede om at oprette et Skydeselskab", "med begæring til ham, at en Stang til Fugleskydning maatte opsættes paa en udi hans Hauge af Naturen dannet 20 Alen høj Bakke". Det skete, og disse skydebrødre dannede "Roeskilde Børses Skydeselskab", der blev forgængeren for det nuværende selskab. Med afbrydelser holdt man til ved "Børsen" til 1862, da fugleskydningen flyttedes til Boserup.

Fugleskydningen ved "Børsen" var en festdag, ikke alene for skydebrødrene, men for det ganske Roskilde.

*

Professor Jacob Kornerup, giver i sin lille skitse "Roskilde i Frederik VI's Tid" dette malende billede:

Skydningen, der holdtes på "Børsen" ved Sct. Jørgensbjerg, var blevet ligesom en folkefest, der omfattedes med levende interesse af alle. Tidligt om morgenen blev fuglekongen fra forrige år afhentet i vogn og modtaget på pladsen af skydebrødrene med musik og kanonskud. Så tog man med iver fat på at skyde til den jernbeslagne fugl med svære rifler, muskedonnere.

Kl. 11 begav brødrene sig op til Børsens store sal for at indtage en solid frokost, hvor stemningen allerede kunne blive meget løftet. Så tog man igen fat på skydningen, og om eftermiddagen lod selskabet galant sin musik spille af opmærksomhed mod byens unge damer, der spadserede derned for at se på skydningen, tage sølvgevinsterne i øjesyn og lade sit kurtisere.

Henad aftenen lykkedes det som oftest at få brystpladen skudt ned, og nu forkyndte ni kanonskud denne begivenhed. Oppe i byen kunne man høre denne kanonade og spurgte "Hvem mon der så er blevet fuglekonge?"

Den nye og den gamle fuglekonge tog nu hinanden i armen, brødrene fulgte efter med musik i spidsen op til salen, hvor det festlige måltid stod dækket, garneret med talrige vinflasker. Selskabet hengav sig med liv og sjæl til disse nydelser, og når den gamle, afgående fuglekonge havde udbragt skålen for den nye og ønsket ham en lykkelig regering og den nye takket den gamle for hans vise styrelse, afløste den ene skål den anden, for Roskilde, for handelen o.s.v.

"Gid handel og søfart florere, ved dem vi får flere vine" sang selskabet, og det er vist, at man dengang havde udmærkede, uforfalskede vine både fra Bordeaux og Rhinen. Brødrene lod dem også vederfares fuld retfærdighed og tømte de bredfyldte bægre, lige til solen viste sig over den østre horisont, ja som oftest længe efter. Så vandrede man arm i arm i en overvættets glad stemning op ad bakken til Roskilde. Som et tegn på, hvor varmt det kunne gå til ved disse fester, hændte det, at gamle Jens Vægter en morgen efter en fugleskydning fandt selve justitsrådets kasket med guldsnoren midt på torvet, hvor Hans Velbaarenhed havde tabt den på hjemturen fra "Børsen".

- aj.

*

Efterskrift:

I dag hænger skiverne for de nulevende fuglekonger i Restaurant Håndværkeren, mens de afdøde fuglekongers skiver er deponeret på Roskilde Museum. Anders Pilegaard Jensens skive indgår i museets særlige afsnit for skiverne og historien omkring Roskilde Fugleskydningsselskab.

*

Bygningen ”Børsen” ligger den dag i dag ved Havnen i Roskilde – det store hvide bindingsværkhus Havnevej 41 - umiddelbart før man fra byen når frem til restaurant ”Store Børs”.

*

I tidligere tider var en ”Børs” en blanding af en købmandsbutik og et traktørsted.

*

Den hvide ”Børs” på havnen er bygget først, og da man senere bygger en noget større bygning, som indeholdt samme funktioner, der hvor restaurationen og skibsprovianteringen i dag ligger, var det naturligt at kalde denne bygning for ”Store Børs” – men den har altså intet med fugleskydningen at gøre.

*

Man kunne få det fejlagtige indtryk af artiklen og tidligere beskrivelser, at der blev afholdt fugleskydning i baghaven til ”Børsen”, men det var bestemt ikke tilfældet. Skydningen har fundet sted tæt på vandkanten, så skuddene gik ud over fjorden, hvor der næppe har været mange skibe på vandet denne dag. Der blev som nævnt skudt med meget svære rifler, så det var mindre kanonkugler der fløjtede ud over fjorden, når sigteevnen svigtede og fuglen fik yderligere nogle minutters levetid.

- hb.

Artiklen blev bragt i Dagbladet den 23. september 1972, den 1. juli 1987 og den 12. marts 2011